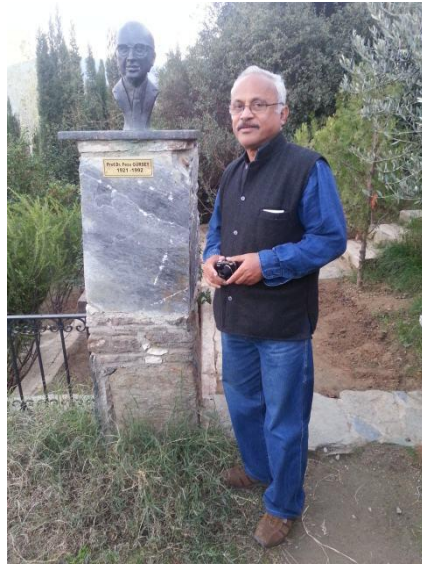

Caltech den Hindistanlı sınıf arkadaşım Vivek Monteiro **Feza Gürsey** i Yale de ziyaretinde kendisine ettiği bir söz var: *"bu yaştan sonra siz gibiler artık makale değil kitap yazmalılar"*. tipik 68 solcu lisanı... benzer şekilde biz iki şavalak, solcuyuz ya her şeyi en iyi biz biliriz ayaklarında, beraber **Richard Feynman**' in ofisine girip *"shut up and calculate"* (sus ve hesapla) değil Caltech e Evren' in temel kanunlarını bulmaya geldik dediğimizde Dick bizi ofisinden kovalamıştı, nazıkçesi s.tir etmişti. Düşünsenize biz iki 20 likler, biri hindistanlı biri türk, Feynman a Caltech de fiziğin nasıl öğretilmesinin gerektiğini söylüyoruz.

Ardından ben Stanford üzerinden Berkeley' e Vivek de Stony Brook' a geçmiştik. Vivek istatistiksel fizikte Caltech den Master Stony Brook dan da Dr asını almış olup şu an hindistan komünist partisinin önde gelenlerindendir.. beş sene önce Ayşe Erzan' ın davetlisi olarak memleketimizi ziyareti esnasında Vivek ve ailesi Nesin Matematik Köyünde Feza Bey le tekrar buluşmuştu:

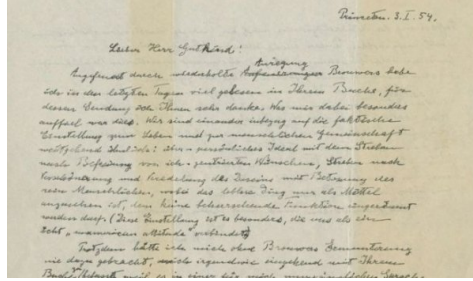
Feza Bey sanımca kitap, bilhassa Türkçe bir Kuantum Kitabı, yazmak için Türkiye'ye dönmeyi bekliyordu ama nasip olmadı. Benim nesil şu an Feza Beyin bu diyarı terk ettiği yaşlarda, ve bunu idrak etmek bana acılı bir tuhafılık hissettiriyor şu an.

Şimdi Haberler: Son günlerde ilk defa **Mach Prensibi** ni düşünüyorum. Bir sınıf arkadaşımın (CS) Feza Beyin şu makalesinin varlığını öğrenince çok heyecanlandım ve 67-69 ODTÜ yıllarımızı anımsadım:

[Reformulation of general relativity in accordance with Mach's Principle. by Feza Gürsey](#)

Makalenin tamamını bulmamda bana yardımcı olursanız sevinirim.

Tesadüf bu ya dün de şu haberi okudum: Einstein'ın **"tanrı zar atmaz"** cümlesini içeren el yazısı New York'ta 2.9 milyon dolara satılmış...

Tesadüflere devamla: **Roger Penrose** u şu [video](#) sunun 10 - 14 dakikaları arasında dinlerseniz duyacağınız cümleler arasında **"Einstein'ın Genel Rölativiti sinde infinity, eternity (sonsuzluk) hakkında nasıl konuşacaksınız,..... Evren ne kadar genişlemiş olursa olsun sonunda evrende her şey öldüğünde, yani her şey ışık (foton) olduğunda, fotonların da zaman ve mekan kavramı olmadığına göre evren de zaman mefhumu yok olmuş ve evren kendisinin ne kadar büyük olduğunu artık unutmuş, o halde başlangıcına yani yeni bir noktaya, yani büyük patlama (big bang) e dönmüş olacaktır... Evet biliyorum, bu bir delilik.."**

Dünden beri ben yukarıda yazılanların matematiğini düşünmekle meşgulüm..

Sir Penrose u hepimiz tanıyoruz. **Yavuz Nutku** nun da idol lerinden birisiydi.

Bu arada bir ilave ile zülfü-yare dokunayım:

bazı türk arkadaşlardan alamadığım Yavuz Nutku üzerine diyeceklerini

Penrose dan tek bir rica ile, biraz gecikmeli de olsa, almıştım.

Gecikmesinin nedeni olarak yeni bir kitabı bitirmek üzere olduğunu söylemişti.

Tesadüf buya, bugün de Oxford dan [Karanlık Madde ve Karanlık Enerji](#) nin

negatif kütleli bir sıvı olduğu ve evren' in %95 ini kapsadığı haberi geldi.

Bu teori deneyle kanıtlanırsa işte o zaman Einstein'ın denkleminde bir sokup bir çıkarttığı ama

ölümünün ardından başkalarınca yeniden sokulduğu **Lambda Kozmolojik Sabiti** kanıtlanmış

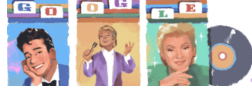
olacaktı... Alın size Einstein için bir + daha. Göreceğiz, ama şimdiden **"not even wrong"**

(yanlış bile değil) ci [Sabina ablamız](#) Oxford makalesi ile tatmin olmadığını açıkladı. Valla Merkel teyzeyi ikna etmek daha kolaydır...

Duymuşsunuzdur, amerikalı yaşlı bir bayana TV muhabiri sorar: **"Efsanelere inanırmısınız?"**

Kadın: **"asla!!! Ama onlarsız da yaşayamam"** der.

Dün doğum gününde Google' un doodle yaptığı Zeki Müren ne demiş: [Aşklarla yaşıyorum..](#)

Ben de diyorum: **Tesadüflerle yaşıyorum.**

Şimdi şu tesadüfe bakar mısınız: Yukarıda “*Dünden beri ben bu cümlelerin matematiğini düşünmekle meşgulüm..*” demiştim.

Yani Penrose’un sonsuzluk, zamansızlık, evren’in ne kadar büyük olduğunu unutup “*I might as well be a point*” (ha sonsuz olmuşum ha sıfır) demesinin matematiğini kurmaya çalışıyordum. Elbette bu bildiğimiz ortodoks manada bir matematik olmayacaktı.

Bir analogi, paralellik, bir benzetme cinsinden bir şeyler belki.

Ayrıca Penrose dememiş miydi “*Evet biliyorum, bu bir delilik..*”

Dolayısı ile aradığım cevabı ancak bir “*deli*” bana verebilirdi. Hadi onu arada bul!

Tesadüflerin Matematiğini unutuyorsunuz.. Kitabını Türkçe’ye tercüme ettik..

Dün akşam Facebook da Bilim ve Felsefe Grubunda bir de ne göreyim:

Fransızların deyimi ile voila (vala): Alın buyrun işte,

<i>Infinity is not so far</i>	<i>Sonsuz çok uzaklarda değildir</i>
<i>Don't search for it so far away!</i>	<i>Arama sonsuzu uzaklarda</i>
<i>Everything is infinite to itself.</i>	<i>Herşey kendisine sonsuz</i>
<i>You do not belong to yourself</i>	<i>Sen sana ait olmadığından</i>
<i>Your infinity is you!...</i>	<i>Sana sonsuz olan sensin...</i>

ZE

Not: Penrose’ un “*Evet biliyorum bu bir delilik..*” cümlesi ile **Aşık Zafer-i** nin şiirinin zamanda ve manada üst üste gelmeleri tamamen bir tesadüftür. İsterseniz buna takdir-i ilahi de diyebilirsiniz, bizi ırgalamaz! Şair son zamanlarda ikinci kitabı “**Şeyden Sayılara**” üzerinde konsantre olurken sanırım transa halinde şiirsel bir Riemann Demetine geçmiş olup tam zamanında benim Penrose’ un yukarıda söylediklerini matematikleştirme isteğime farkına varmadan cevap oluşturmuştur... takdir-i ilahi....

Alın buyrun: Size bir “*deli*” daha... **sonsuz ile sıfırın aşkı** imiş... ve bu arkadaş bunu Penrose dan önce düşünmüş:

Ayan Glisy

Nicelikten niteliğe dönüş...varlıktan yokluğa... her şeyden hiçbir şeye.. sonsuz evren derken bakıyorsun evren yok... uzay zaman dokusu olmazsa evrenden bahsedemeyiz.. sonsuz ile sıfırın aşkı.. 😊

[Ayan Glsy](#) Penrose'in dediklerini ondan bağımsız olarak düşünmüştüm...

bir kaç yıl önce... sesli notlarımda vardır... 😊

[Hasan Gumral](#) Herşey ışığa dönüşünce spacelike ve dahi varsa timelike hareket edecek birşey kalmaz. Herşey ışık konisinde hareket eder, orada ise tüm uzaklıklar sıfır. Vesselam...

Bizde neler var neler ama gıymetini bilmiyoruz...

Bunun esas nedeni, bence, kurumsallaşamıyoruz.

Hatırlarmısınız bir zamanlar bir **Feza Gürsey Enstitüsü** vardı...

Ve ben şunları yazmıştım ardından:

<https://yasadinezagursey.wordpress.com/2011/08/14/yilmaz-akyildiz/>

.....

bu sabah hasan gümral a dediğim gibi

doğaçlama seminer vermek risk taşıyor

konuşma sonrası "*şunu şunu demeyi unuttum, tüh şunu da söylemeliyim*"

ah vah larıyla dolan dur.

ders durumu öyle değil, nasılsa bir sonraki ders var.

ben ne zaman ki notlar hazırladım hepsi elimde kaldı,

ilk birinci sayfasından sonra anlattıklarımla kağıtta yazılanların hiçbir alakası kalmadı.

bir de ercüment ortaçgil i hatırlıyorum: senelerdir öğrettiği aynı dersin her saatini baktım

yeniden hazırlıyor ve derse elinde o notlarla giriyor. ne büyük özveri ve fedakarlık ve öğrenciye saygı.

belki de bu yüzden ercü erken "*burnt out*" oldu. bir de şunu söyledi ercü: "*türk*

çocuklarına ingilizce ders anlatmak bana artık çok absurd gelmeye başladı, bu arada

garip bir durum daha oluştu, ingilizce konuşamıyorum, bu demektir ki benim öğretme

hayatım bitti" dedi ve ardından kerata erken emekli olup çekti Bodruma yerleşti. (alp

eden in erken emekli olmasının sırrının henüz çözüldüğünü sanmıyorum... umarım

nedeni ben olmamıştırım, yoksa çok üzülürüm..). Ercü yü ara-sıra yokluyorum

telefonda, çok mutlu kerata. emekli maaşı ile tıkr tıkr geçiniyormuş. bu da gösteriyor ki,

en iyisi "*bir hırka bir lokma bir kulübe*" yetiyor ve parayı dert etmek sadece hayatı

törpülüyor.. (duyar gibi oluyorum, bazılarınız '*bari dinime küfreden müslüman olsa*'

diyorsunuz şu an..)

ercü nün artık ingilizce konuşmak içinden gelmediğini duyunca *len ercü kitap n'olacak?*

dediğimde, "*yazarken sorun yok*" dedi. zaten OUP in editörü de kitabı elden geçirdi

sanıyorum..

geçen gün Urla da *"kuantum nedir ne değildir?"* başlıklı bir sohbet toplantısı yaptık. sanırım planladıklarımın sadece onda birisini aktarabildim. nezaketten midir bilemem kulağıma *"devamını da isterük"* sesleri geldi. ama şimdi ben bu konuşmamı bir başka ortamda başkalarına tekrar versem inanıyorum bambaşka bir durum ortaya çıkacaktır. son söyleyeceğim şu: benim konuşmalarım gibi yazılarım da doğaçlamadır. dolayısı ile hep eksik kalır. örneğin son yazım *"hava dan su dan, tarih den bugüne.. Şeyden Sayılara... tekmili birden:"*ekranımda hala deviniyor. örneğin en güzel resmi koymayı unutmuşum. halbuki benim yazılarım *"resimsiz no-lamazlar!"*. affınıza sığınarak şimdi pdf ini değil de dinamik linkini ilave ediyorum: <https://docs.google.com/document/d/14mGLd9BZeZK5E3-oQRx3SWo6wPZ8xAqGXeGefl1XzhE/edit?usp=sharing>

David Tong:

"Everything is Nothing and Nothing is Everything"